

DZIAŁ II

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

Uwagi ogólne

Dział prezentuje statystyczną charakterystykę problemów zagrożenia i ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej.

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. Nr 38, poz. 454).

Ewidencja ta wprowadziła od 2002 r. zmiany polegające głównie na włączeniu do użytków rolnych: gruntów rolnych zabudowanych (poprzednio ujmowanych w pozycji grunty zabudowane i zurbanizowane), gruntów pod stawami (ujmowanych w pozycji wody śródlądowe stojące) oraz rowów (które stanowiły odrębną pozycję).

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (jednolity tekst, Dz. U. 2004 Nr 121, poz. 1266, z późniejszymi zmianami), która chroni wszystkie grunty rolne zaliczone do klas bonitacyjnych I—III oraz grunty rolne klas bonitacyjnych IV—VI wytworzone z gleb organicznych. Do 2008 r. zgodnie z art. 12 ust. 15 ustawy, rada gminy mogła podjąć uchwałę o objęciu ochroną na jej obszarze również gruntów rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych IV, IVa, IVb wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. przepisów ustawy nie stosuje się do gruntów rolnych, stanowiących użytki rolne, położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI — najniższą. Grunty przeznaczone pod zalesienia oznaczono symbolami: orne — RZ; pastwiska — PsZ.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

CHAPTER II

ENVIRONMENTAL PROTECTION

General notes

Chapter presents statistical characteristics of threats to environment, environment protection and water management.

1. Information regarding the **geodetic status and use of voivodship land** is classified according to ownership and register groups, according to a land register as a result of the decree of the Minister of the Ministry of Regional Development and Construction from 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (Journal of Laws, No. 38, item 454).

A land register introduced since 2002 changes primarily consisting in the inclusion of built-up agricultural land (which previously was included in the item "built-up and urbanised land"), land under ponds (included in the item "standing inland water") as well as ditches (which accounted for a separate item), in agricultural land.

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees collected, based on to the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3 II 1995 (uniform text, Journal of Laws 2004 No. 121, item 1266, with later amendments), which protects all agricultural land included in quality classes I—III, as well as agricultural land included in quality classes IV—VI, comprised of organic soils. Until 2008, in accordance with Art. 12, item 15 of the Law, a gmina council could have also resolved to protect agricultural land of IV, IVa, IVb quality classes, originating from mineral-derived soils and located within the gmina. Since 2009 the provisions of the Law have not been applied to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest. Land designated for afforestation is given the following symbols: RZ — for arable land and PsZ — for pastures.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdestrukcyjowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

Zagospodarowanie gruntów zrehabilitowanych polega na wykonaniu odpowiednich zabiegów umożliwiających wykorzystanie tych gruntów dla celów rolniczych, leśnych, komunalnych i innych.

3. Informacje o poborze wody dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)” — jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków. Dane o poborze wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności nie obejmują wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych odprowadzonych do odbiornika bez wykorzystania;
- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” — jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” — wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

4. Informacje o ocenie sanitarnej wodociągów oraz o jakości wody pobieranej z tych urządzeń opracowywane są zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 III 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417 z późniejszymi zmianami); dane opracowano na podstawie wyników badań terenowo-laboratoryjnych wykonywanych przez stacje sanitarno-epidemiologiczne.

Wodociągi pogrupowano według ich wydajności dobowej. Na podstawie wyników analiz fizyczno-chemicznych i badań bakteriologicznych wyróżnia się dwie kategorie urządzeń — dostarczające wodę dobrą (tj. odpowiadającą wymaganiom sanitarnym) i dostarczające wodę złą (tj. nieodpowiadającą wymaganiom sanitarnym).

5. Dane o ściekach dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi (od 1998 r.) przez

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

Development of reclaimed land is based on undertaking appropriate measures, which enable to use that land for agricultural, forest, municipal and other purposes.

3. Information regarding water withdrawal concerns:

- 1) in the item “for production purposes (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing)” — organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of waste water annually. Data regarding water withdrawal for needs of the national economy and population do not include water coming from irrigation of mines and building constructions which is discharged to reservoir without further use;
- 2) in the item “irrigation in agriculture, forestry and fishing as well as filling and completing fishponds” — agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fishponds of 10 ha or more in area;
- 3) in the item “exploitation water-line system” — all entities responsible for the management of the water-line system (including housing co-operatives, water companies, waterworks and workplaces).

4. Information concerning the sanitary evaluation of waterworks as well as the quality of the water drawn from these facilities are compiled in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 29 III 2007 regarding the quality of water supplied to the population for consumption (Journal of Laws No. 61, item 417, with later amendments); data were compiled on the basis of field and laboratory test results conducted by sanitary-epidemiological stations.

Waterworks are divided into groups according to their capacity. On the basis of physical-chemical analyses and bacteriological tests two following categories of facilities of water withdrawal are distinguished: supplying good quality water (i.e. meeting sanitary requirements) and bad quality water (i.e. not meeting sanitary requirements).

5. Data regarding waste water concern waste water discharged into waters or into the ground

jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków**.

U w a g a. Począwszy od danych za 2010 r. zmieniła się metodologia badania ilości ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną.

Jako **ścieki wymagające oczyszczenia** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i zanieczyszczonymi wodami wykorzystanymi w przemyśle do celów chłodniczych), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to ścieki o podwyższonej temperaturze powstałe w wyniku użycia wód do celów chłodniczych w procesach technologicznych.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczania** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód oddzielnym systemem kanalizacji,
- ilości zanieczyszczeń w wodach chłodniczych (po procesie produkcyjnym) nie są większe od ilości zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura określona w pozwoleniu wodnoprawnym dla wód chłodniczych odprowadzanych do jezior oraz ich dopływów nie przekracza $+26^{\circ}\text{C}$ albo naturalnej temperatury wody w przypadku gdy jest ona wyższa niż $+26^{\circ}\text{C}$, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza $+35^{\circ}\text{C}$.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz o podwyższonym usuwaniu biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych, względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogennych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoelektywnych technologiach oczyszczania (głównie

(since 1998) by entities described in item 3, points 1) and 3). Data regarding **equipment with waste water treatment plants** concerns the same entities.

N o t e. Starting with data for 2010, new methodology of examining the quantity of waste water discharged through sewerage system has been used.

Waste water requiring treatment is understood as water discharged by means of open channel or ditch systems directly into waters or into the ground, or sewage systems of entities engaged in production (including contaminated drainage water from mines as well as contaminated water used in industry for cooling purposes), other entities as well as households.

Cooling water comprises waste water with an increased temperature created in the process of using water for cooling purposes during technological processes.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- is discharged into waters by a separate sewerage system,
- the amount of pollutants in cooling water (after the production process) is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,
- the temperature defined in the water-legal certificate for cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C or natural temperature of water if it exceeds $+26^{\circ}\text{C}$ as well as other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C .

Data regarding **treated waste water** concern waste water treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogen removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of waste water is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation, through the use of grates, filters, grit chambers, grease traps in conjunction with Imhoff tanks.

Chemical treatment of waste water consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of waste water occurs through mineralisation processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of waste water, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from sewage.

Increased biogen removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treat-

biologicznych, a także chemicznych) umożliwiającą zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie mechaniczne i biologiczne lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne odprowadzanych ścieków zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

Dane o **komunalnych oczyszczalniach ścieków** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych (przysagrodowych) lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowiezione (czyli oczyszczalni nie pracujących na sieci kanalizacyjnej).

U w a g a. W 2003 r. komunalne oczyszczalnie chemiczne zakwalifikowano albo do oczyszczalni o podwyższonym usuwaniu biogenów, albo do oczyszczalni mechanicznych.

Dane o ludności miast i wsi korzystającej z oczyszczalni ścieków podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej.

6. Informacje o źródłach i wielkości emisji przemysłowych zanieczyszczeń powietrza oraz o stanie wyposażenia i efektach eksploatacji urządzeń do redukcji tych zanieczyszczeń dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 I 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40, z późniejszymi zmianami).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana corocznie, co zapewnia m. in. zachowanie ciągłości i porównywalności wyników badania; może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, dwutlenku węgla, tlenków azotu (wyrażone w dwutlenku azotu – NO₂), węglodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 20 XII 2005 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. Nr 260, poz. 2176 z późniejszymi zmianami).

ment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

Multi-stage treatment (mechanical and biological or mechanical-chemical-biological) of discharged waste water was classified as a higher rank sewage treatment (biological or chemical).

Data on **municipal waste water treatment plants** concern those of them, which are used to treat waste water drained off to treatment plants by sewage systems, regardless of the form of ownership of the plants or sewage systems. Data do not include household (farmstead) sewage plants or treatment plants processing only transported waste water (i.e., waste water treatment plants not working within sewage network).

N o t e. In 2003 municipal chemical waste water treatment plants were classified as treatment plants with increased biogen removal from sewage or mechanical treatment plants.

Data concerning urban and rural population using waste treatment plants is given on the basis of estimates of the number of population using waste water treatment plants which operate on a sewage system.

6. Information regarding the sources and amounts of industrial atmospheric pollutant emissions as well as the **equipment reducing such pollutants and the effects of its utilization** concerns organizational entities established by the Minister of the Ministry of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 13 I 1986, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws No. 7, item 40) with later amendments).

The established group of surveyed entities maintained annually, what assures, among other things, continuity and comparability of survey results, may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

Data regarding **particulate emissions** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding **gas emissions** concern: sulphur dioxide, carbon monoxide, carbon dioxide, nitrogen oxides (given in nitrogen dioxide – NO₂), hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants defined in the decree of the Council of Ministers, dated 20 XII 2005, regarding payments for use of the environment (Journal of Laws No. 260, item 2176) with later amendments.

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (tzn. z wszelkiego rodzaju urządzeń technologicznych i ogrzewczych za pośrednictwem emitorów-kominów, wyrzutni wentylacyjnych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Ze względu na to, że wielkość emisji **dwutlenku węgla** charakteryzuje się dużymi bezwzględными wartościami, **wskaźnik dotyczący stopnia redukcji zanieczyszczeń gazowych** został wyliczony i przedstawiony **bez uwzględnienia wielkości emisji dwutlenku węgla**.

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

7. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot należący do jednej z kategorii określonych w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 27 IV 2001 r. o odpadach (tekst jednolity, Dz. U. 2010 Nr 185, poz. 1243), których posiadacz pozbywa się, zamierza pozbyć się lub do ich pozbycia się jest obowiązany.

Informacje o odpadach opracowane zostały od 2002 r. zgodnie z katalogiem odpadów opartym o Listę Odpadów wprowadzoną do prawodawstwa Unii Europejskiej z dniem 1 I 2002 r., a za lata 2000 i 2001 – na podstawie klasyfikacji odpadów zgodnej z Europejskim Katalogiem Opadów.

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się wszelkie działania, niestwarzające zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części, lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji, materiałów lub energii i ich wykorzystania.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się poddanie odpadów procesom przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska. Unieszkodliwianiem odpadów jest także składowanie odpadów na składowiskach.

Magazynowanie odpadów to czasowe przetrzymywanie lub gromadzenie odpadów przed ich transportem, odzyskiem lub nieszkodliwianiem.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady usunięte na składowiska (wysypiska, hałdy, stawy osadowe) własne zakładów lub obce.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

Data regarding particulate and gas emissions include organized emission (i.e. technological and heating devices, through emitters – chimneys, exhausts etc.) as well as non-organized emission (heaps, storage yards, in the course of reloading of loose and volatile materials, production halls etc.).

*Due to the high absolute values which characterise the emission of **carbon dioxide** the **indicator of reduction of gas pollutants** was calculated and presented with exclusion of carbon dioxide emission.*

The emission volumes of different pollutant types from various sources were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

7. Waste shall mean any substance or object in one of the categories listed in Annex I to the Law of 27 IV 2001 on Waste (uniform text, Journal of Laws 2010 No. 185, item 1243), which the holder thereof discards or intends or is required to discard.

Information regarding waste was compiled since 2002 on the basis of a catalogue of waste based on List of Waste introduced into legislation of the European Union 1 I 2002 and for the years 2000 and 2001 – on the basis of a classification of waste in accordance with the European Waste Catalogue.

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste shall mean any operations which do not endanger human life and health or the environment, consisting in the use of waste in whole or in part, or leading to extraction and use of substances, materials or energy.

Treatment of waste shall mean the submission of waste to the processes of biological, physical or chemical treatment as a result of which the nature of waste does not pose risks to human life and health or the environment. Storing waste is also a method of rendering waste harmless on landfill areas.

Waste storage shall mean temporary waste storage or collection prior to its transport, recovery or treatment.

Landfilled waste is understood as waste transferred to landfill areas (landfills, waste dumps, sludge tanks) of the plant generating it or to other areas.

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result depositing it during the reporting and previous years.

Przez **zrehabilitowane tereny składowania odpadów** należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowych poprzez między innymi właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych oraz uregulowanie stosunków wodnych.

8. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych, tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt, krajobrazu, zieleni w miastach i wsiach, zadrzewień); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody. W ramach wyżej wymienionych form ochrony przyrody znajduje się ta część obszarów objętych od 2005 r. programem „Natura 2000”, która mieści się w ich granicach.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 IV 2004 r. o ochronie przyrody (jednolity tekst, Dz. U. 2009 Nr 151, poz. 1220, z późniejszymi zmianami); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe. Parki narodowe tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk: przyrodniczych, roślin, zwierząt lub grzybów.

Rezerваты przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się

Reclaimed waste disposal sites are territories where exploitation had been finished and where works connected with restoration or assigning utility value such as appropriate landscaping, improving physical and chemical characteristics and regulating waterways were carried out.

8. Nature protection consists in maintaining, sustainable utilisation and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats, formations of animate and inanimate nature as well as fossil remains of plants and animals, greenery landscape in urban and rural areas, woody lands); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, documentation sites, ecological arable lands, landscape-nature complexes, monuments of nature. The above mentioned forms of nature protection include since 2005 the part of the areas within the "Natura 2000" programme, which is located within their borders.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (uniform text, Journal of Laws 2009 No. 151, item 1220, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

National parks include protected areas distinguishing for particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected. National parks are created to preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons in natural or slightly changed state – ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals and fungi as well as formations and elements of inanimate nature.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape

krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wydźgnięcia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych; jak również miejsca występowania kopalnych szczątków roślin lub zwierząt.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, sędziwe i okazałe rozmiary drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, glazy narzutowe oraz jaskinie.

9. Fundusze ekologiczne to Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, który został zlikwidowany z dniem 31 grudnia 2010 r., a którego środki pieniężne stały się dochodami budżetów odpowiednich jednostek samorządu terytorialnego. Są one tworzone z opłat m.in. za korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian, w tym za pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód i ziemi, opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych wynikających z ustawy prawo geologiczne i górnictwo, z kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, wydobywanie kopalin bez wymaganej koncesji lub z rażącym naruszeniem jej warunków – zg. z prawem geologicznym i górnictwem oraz innych wpływów (m.in. za żeglugę i spław oraz wydobywanie kruszywa i piasku z wód, zwroty niewykorzystanych w ustalonym

characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings; as well as sites of fossil plants or animals.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth of protection due to their scenic or aesthetic features.

Ecological arable lands are worth of protection fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, old river beds, rock outcrops, scarps, gravel banks, habitats of rare or protected plant, animal and fungi species, their refuges as well as places of reproduction or places of seasonal stay.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as venerable trees and trees of impressive size, native and alien shrubs, springs, waterfalls, rocks, ravines, erratic blocks and caves.

9. Ecological funds are Environmental Protection and Water Management Funds as well as Agricultural Land Protection Fund, which was liquidated on 31 December 2010, and whose cash became the revenues of the budgets of appropriate self-government entities. They are created from fees, among other things, for the use of the natural environment and for introducing changes to it, including abstraction and use of waters and entry of waste water to waters and earth, operational and licence fees resulting from the act on geology and mining law as well as from fines for infringement of requirements on environmental protection, extraction of useful minerals without required licences or with severe breach of the terms and conditions of a license – according to the geology and mining laws and other revenues (including revenues from navigation and rafting and extraction of gravels and sands from waters, revenues from financial oper-

czasie, z prowadzonych operacji finansowych, oprocentowania pożyczek, rachunków bankowych, uzyskane pożyczki). Środki funduszy przeznaczone są na finansowanie w całości lub w części działalności związanej z ochroną środowiska i gospodarką wodną.

10. Dane o nakładach na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną Dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych Dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

ations, credit interest, bank accounts, loans). These funds are used to finance, in part or in full, activity connected with environmental protection and water management.

10. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

TABL. 1 (10). **STAN GEODEZYJNY^a I KIERUNKI WYKORZYSTANIA POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA**

Stan w dniu 1 I

GEODESIC STATUS^a AND USE OF VOIVODSHIP LAND

As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011		2012			SPECIFICATION
	w ha <i>in ha</i>	na 1 miesz- kańca ^b w ha <i>per capita^b in ha</i>	w ha <i>in ha</i>	na 1 miesz- kańca ^b w ha <i>per capita^b in ha</i>	przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosun- ku do roku 2011 <i>increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2011</i>	
Powierzchnia ogólna^c	1784576	0,84	1784576	0,84	x	Total area^c
w tym:						<i>of which:</i>
Użytki rolne	954163	0,45	948295	0,45	-5868	<i>Agricultural land</i>
w tym:						<i>of which:</i>
grunty orne, sady, łąki i pastwiska trwale	902985	0,42	897549	0,42	-5436	<i>arable land, orchards, permanent meadows and pastures</i>
grunty rolne zabudowane	41815	0,02	41326	0,02	-489	<i>agricultural built-up areas</i>
Grunty leśne oraz zadrze- wione i zakrzewione	717484	0,34	722205	0,34	4721	<i>Forest land as well as woody and bushy land</i>
Grunty zabudowane i zurbanizowane	77477	0,04	78689	0,04	1212	<i>Built-up and urbanized areas</i>
w tym:						<i>of which:</i>
tereny mieszkaniowe.....	11678	0,01	12415	0,01	737	<i>residential areas</i>
tereny przemysłowe	4785	0,00	4897	0,00	112	<i>industrial areas</i>
tereny rekreacji i wypo- czynku	3022	0,00	3072	0,00	50	<i>recreational areas</i>
tereny komunikacyjne	48867	0,02	49085	0,02	218	<i>transport areas</i>
użytki kopalne	1431	0,00	1315	0,00	-116	<i>minerals</i>
Grunty pod wodami po- wierzchniowymi	20319	0,01	20382	0,01	63	<i>Lands under surface waters</i>
płynącymi	19048	0,01	19219	0,01	171	<i>flowing</i>
stojącymi	1271	0,00	1163	0,00	-108	<i>standing</i>
Użytki ekologiczne	1735	0,00	1714	0,00	-21	<i>Ecological arable lands</i>
Nieużytki	10938	0,01	10921	0,01	-17	<i>Wasteland</i>

^a Patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 1. ^b Stan ludności w dniu 31 XII, odpowiednio dla lat 2010 i 2011. ^c Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi).

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

^a See general notes to the chapter „Environmental protection”, item 1. ^b Population as of 31 XII, respectively for 2010 and 2011. ^c Land area (including inland waters).

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (11). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a**
AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND DESIGNATED FOR NON-FOREST^a PURPOSES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	SPECIFICATION
	w ha in ha			
OGÓŁEM.....	96	140	197	GRAND TOTAL

WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW
 BY TYPE OF LAND

Użytki rolne	78	112	179	<i>Agricultural land</i>
klasy bonitacyjne:				<i>quality classes:</i>
I—III.....	77	108	162	<i>I—III</i>
IV ^b	1	3	17	<i>IV^b</i>
V i VI oraz VI RZ i PsZ.....	-	1	-	<i>V and VI as well as VI RZ and PsZ</i>
Inne grunty rolne	-	4	1	<i>Other agricultural land</i>
Grunty leśne.....	18	24	17	<i>Forest land</i>

WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA
 BY DIRECTIONS OF DESIGNATION

wyłączone:				<i>designated for:</i>
Na tereny osiedlowe	50	69	68	<i>Residential areas</i>
Na tereny przemysłowe	3	11	12	<i>Industrial areas</i>
Pod drogi i szlaki komunikacyjne..	2	1	1	<i>Roads and communication trails</i>
Pod użytki kopalne	18	34	92	<i>Minerals</i>
Na inne cele	23	25	25	<i>Other purposes</i>

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych; patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 1. ^b Użytki rolne pochodzenia mineralnego i organicznego.

Ź r ó d ł o: w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych — dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi; gruntów leśnych — dane Ministerstwa Środowiska.

^a According to the existing regulations on the protection of agricultural and forest land; see general notes to the chapter “Environmental protection”, item 1. ^b Agricultural land of mineral and organic origin.

S o u r c e: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land — data of the Ministry of Agriculture and Rural Development; forest land — data of the Ministry of Environment.

TABL. 3 (12). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND				
WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	SPECIFICATION
	w ha in ha			
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	2573	1809	1762	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdevastowane	2513	1732	1665	devastated
zdegradowane.....	60	77	97	degraded
Grunty (w ciągu roku):				Land (during the year):
zrekultywowane.....	171	61	251	reclaimed
w tym na cele:				of which for purposes:
rolnicze	103	56	237	agricultural
leśne	29	5	10	forest
zagospodarowane.....	152	44	216	managed

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Source: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4 (13). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³		w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	338,2	305,3	306,8	100,0	TOTAL
na cele:					for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem, i rybactwem) — z ujęć własnych	197,6	162,4	173,6	56,6	Production (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing) — from own intakes
w tym wody:					of which waters:
powierzchniowe	186,3	150,9	165,9	54,1	surface
podziemne.....	8,3	7,4	6,7	2,2	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	60,2	59,4	49,7	16,2	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	80,4	83,6	83,5	27,2	Exploitation water-line system ^a
wody: powierzchniowe	43,1	42,7	42,6	13,9	waters: surface
podziemne	37,2	40,9	40,9	13,3	underground

^a Pobór wody na ujęciach przed włączeniem do sieci.

^a Water withdrawal by intakes before entering the water system.

TABL. 5 (14). **ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND
POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³		w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M	309,4	271,7	277,2	100,0	T O T A L
Przemysł ^a	188,2	152,4	166,8	60,2	Industry ^a
Rolnictwo i leśnictwo ^b	60,2	59,4	49,7	17,9	Agriculture and forestry ^b
Eksploatacja sieci wodociągowej ^c	61,0	59,9	60,6	21,9	Exploitation water-line system ^c

^a Dane dotyczą jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków; obejmują sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”, a także sekcje nieprzemysłowe – dla 2011 r. udział sekcji nieprzemysłowych w ogólnym zużyciu wody wyniósł 3,5%. ^b Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. ^c Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

^a Data concern organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own intakes, or discharging 20 dam³ or more of waste water annually; include sections “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, and also non-industrial sections – for 2011 the share of non-industrial sections in total water consumption was 3,5%. ^b Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling up and completing fish ponds. ^c Excluding water consumption for industrial purposes from water-line system of gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6 (15). **POBÓR WODY DO NAWODNIENÍ W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ DO**
NAPEŁNIANIA I UZUPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH
WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY
AS WELL AS WATER FOR FILLING UP AND COMPLETING FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha	1826	1193	1648	Area of irrigated agricultural land and forest land ^a in ha
Powierzchnia napełnianych i uzupełnianych stawów rybnych ^b w ha	2809	2664	2600	Area of filled and completed fish ponds ^b in ha
Pobór wody ^c w dam ³	60204	59351	49698	Water withdrawal ^c in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych	6011	3602	3862	for irrigation of agricultural and forest lands
na 1 ha	3,3	3,0	2,3	per 1 ha
do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	54193	55749	45836	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	19,3	20,9	17,6	per 1 ha

^a O powierzchni co najmniej 20 ha. ^b O powierzchni co najmniej 10 ha. ^c Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

^a Area of 20 ha and more. ^b Area of 10 ha and more. ^c Including water withdrawal for waste waters irrigation.

TABL. 7 (16). **JAKOŚĆ WODY Z WODOCIĄGÓW DOSTARCZANEJ LUDNOŚCI DO SPOŻYCIA^a**
QUALITY OF WATER FROM WATERWORKS SUPPLIED TO THE POPULATION
FOR CONSUMPTION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ludność ^{bc} zaopatrywana w wodę — w % ludności korzystającej z urządzeń <i>Population^{bc} supplied with water — in % of population using facilities</i>	
	odpowiadającą wymaganiom sanitarnym <i>meeting sanitary requirements</i>	nieodpowiadającą wymaganiom sanitarnym <i>non meeting sanitary requirements</i>
Wodociągi o wydajności w m ³ /d: <i>Waterworks with a capacity of m³/24h:</i>		
poniżej 100 2010 <i>below</i>	86,5	13,5
2011	93,2	6,8
100 — 1000 2010	87,1	12,9
2011	93,0	7,0
1001 — 10000 2010	94,7	5,3
2011	95,0	5,0
powyżej 10000 2010 <i>over</i>	100,0	-
2011	100,0	-

^a Patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 4. ^b Na podstawie szacunków. ^c Łącznie dla miasta i gminy.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia.

^a See general notes to the chapter „Environmental protection”, item 4. ^b Based on estimated data. ^c Including the city and gmina.

Source: data of the Ministry of Health.

TABL. 8 (17). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE^a ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI**
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL^a WASTE WATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005		2010	2011		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach		
				in percent		
O G Ó Ł E M	189,2	216,3	227,6	100,0	T O T A L	
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^b	139,4	162,7	171,8	75,5	discharged directly by plants ^b	
w tym wody chłodnicze	115,7	141,4	152,1	66,8	of which cooling water	
odprowadzone siecią kanalizacyjną	49,7	53,6	55,8	24,5	discharged through sewerage system	
W tym ścieki wymagające oczyszczania	73,4	74,9	75,5	33,2	Of which waste water requiring treatment	
oczyszczane	68,2	73,9	74,2	32,6	treated	
mechanicznie	10,2	10,7	9,8	4,3	mechanically	
chemicznie ^c	8,9	6,6	6,0	2,6	chemically ^c	
biologicznie	16,3	18,0	18,0	7,9	biologically	
z podwyższonym usuwaniem biogenów	32,8	38,6	40,4	17,8	with increased biogene removal (disposal)	
nieoczyszczane	5,3	1,0	1,3	0,6	untreated	
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	1,1	0,9	1,3	0,6	discharged directly by plants	
odprowadzone siecią kanalizacyjną	4,1	0,0	0,0	0,0	discharged through sewerage system	

^a Od 2010 r. zmieniono metodologię badania ścieków komunalnych; dane nie są w pełni porównywalne z danymi opublikowanymi w poprzednich latach. ^b Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. ^c Od 2005 r. dotyczy tylko ścieków przemysłowych.

^a Since 2010 the methodology of examining municipal waste water was changed; data are not fully comparable with data published in previous years. ^b Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions, and waste water. ^c Since 2005 refers only to industrial waste water.

TABL. 9 (18). **JEDNOSTKI^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES^a DISCHARGING WASTE WATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTE WATER TREATMENT PLANTS POSSESSED

As of 31 XII

JEDNOSTKI	2005	2010	2011	ENTITIES
O G Ó Ł E M	106	104	100	T O T A L
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	75	71	65	Discharging waste water requiring treatment directly into waters or into the ground
wyposażone w oczyszczalnię ścieków	60	61	55	possessing waste water treatment plants
o wystarczającej przepustowości	51	55	50	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości	9	6	5	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	15	10	10	not possessing waste water treatment plants
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	31	33	35	Discharging waste water into sewerage system (not possessing waste waters treatment plants)

^a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

^a Excluding enterprises and water-sewerage treatment plants.

TABL. 10 (19). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 XII
WASTE WATER TREATMENT PLANTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem <i>Total</i>	Mecha- niczne <i>Me- chanical</i>	Che- miczne <i>Chem- ical</i>	Biolo- giczne <i>Biologi- cal</i>	Z podwyż- szonym usuwa- niem biogenów <i>With increased biogene removal (disposal)</i>	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych							Industrial waste water treatment plants
Liczba	2005	86	37	11	33	5	<i>Number</i>
	2010	74	28	10	34	2	
	2011	66	25	9	31	1	
Przepustowość w dam ³ /d.....	2005	1083,2	370,1	311,3	397,6	4,2	<i>Capacity in dam³/24h</i>
	2010	714,2	385,0	303,6	24,8	0,8	
	2011	711,4	382,8	303,5	24,6	0,5	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych ^a							Municipal ^a waste water treatment plants
Liczba	2005	200	5	x	160	35	<i>Number</i>
	2010	222	2	x	181	39	
	2011	226	4	x	184	38	
Przepustowość w dam ³ /d.....	2005	378,6	0,5	x	85,9 ^b	292,1	<i>Capacity in dam³/24h</i>
	2010	415,2	0,2	x	84,2 ^b	330,8	
	2011	418,3	0,5	x	84,3^b	333,6	
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c	2005	52,1	0,3	x	19,1	32,8	<i>Population using ^c waste water treatment plants</i>
	2010	64,1	0,1	x	22,0	42,0	<i>in % of total population</i>
	2011	66,2	0,2	x	23,1	42,9	

^a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej, patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 5. ^b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. ^c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków; ludność ogółem – na podstawie bilansów.

^a Treatment plants of urban and rural areas working on sewerage system, see general notes to the chapter “Environmental protection”, item 5. ^b Refers to equipment for biological treatment. ^c Population using waste water treatment plants – estimated data; total population – based on balances.

TABL. 11 (20). **EMISJA I REDUKCJA PRZEMYSŁOWYCH ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA**
EMISSION AND REDUCTION OF INDUSTRIAL AIR POLLUTANTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII).....	85	88	84	<i>Plants generating substantial air pollution ^a (as of 31 XII)</i>
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:				<i>of which possessing systems to reduce the emission of:</i>
pyłowych	66	66	64	<i>particulates</i>
gazowych	19	23	21	<i>gases</i>
nieposiadające wyników pomiarów:				<i>without the results of measurements of:</i>
emisji:				<i>emission:</i>
pyłów	15	23	24	<i>particulates</i>
gazów.....	16	18	16	<i>gases</i>
imisji	74	78	77	<i>imission</i>
Emisja zanieczyszczeń:				<i>Emission of pollutants:</i>
w tysiącach ton:				<i>in thousand tonnes:</i>
pyłowych	3,9	2,0	2,0	<i>particulates</i>
w tym pyły ze spalania paliw.....	3,3	1,6	1,6	<i>of which particulates from the combustion of fuels</i>
gazowych (bez dwutlenku węgla)...	26,7	21,1	20,5	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>
w tym: dwutlenek siarki	14,6	10,3	9,8	<i>of which: sulphur dioxide</i>
tlenek węgla.....	4,6	3,9	4,0	<i>carbon monoxide</i>
tlenki azotu	6,5	6,3	6,1	<i>nitrogen oxides</i>
na 1 mieszkańca w tonach:				<i>per capita in tonnes:</i>
pyłowych	0,0	0,0	0,0	<i>particulates</i>
gazowych (bez dwutlenku węgla)...	0,0	0,0	0,0	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>
na 1 km ² w tonach:				<i>per km² in tonnes:</i>
pyłowych	0,2	0,1	0,1	<i>particulates</i>
gazowych (bez dwutlenku węgla)...	1,5	1,2	1,1	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>
w tym dwutlenek siarki	0,8	0,6	0,5	<i>of which sulphur dioxide</i>
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:				<i>Pollutants retained in pollutant reduction systems:</i>
w tysiącach ton:				<i>in thousand tonnes:</i>
pyłowe	279,1	358,2	362,3	<i>particulates</i>
gazowe (bez dwutlenku węgla)	4,3	10,1	12,7	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>
w % zanieczyszczeń wytworzonych:				<i>in % of pollutants produced:</i>
pyłowych	98,6	99,4	99,5	<i>particulates</i>
gazowych (bez dwutlenku węgla)...	13,8	32,4	38,2	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>

^a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

^a *Emitting particulates, gases or particulates and gases.*

TABL. 12 (21). **WYPOSAŻENIE ZAKŁADÓW W URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA**
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multi- cyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofil- ters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others
-----------------------------------	---------------------	------------------------------------	---------------------------------------	--------------------------------------	--	----------------

URZĄDZENIA — stan w dniu 31 XII

EQUIPMENT — as of 31 XII

OGÓŁEM	2005	204	64	284	11	74	126
TOTAL	2010	177	95	334	17	75	120
	2011	172	92	332	16	70	122
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2005	44	4	41	-	10	x
low	2010	30	7	63	-	10	x
	2011	28	3	61	-	10	x
średnia	2005	63	19	88	-	11	x
moderate	2010	19	12	71	5	5	x
	2011	20	18	72	5	5	x
wysoka	2005	97	41	155	11	53	x
high	2010	128	76	200	12	60	x
	2011	124	71	199	11	55	x

PRZEPŁYW GAZÓW ODLOTOWYCH w dam³/h

WASTE GAS FLOW in dam³/h

OGÓŁEM	2005	4403	1649	3935	2394	1086	804
TOTAL	2010	4356	2435	3976	1916	1352	572
	2011	4296	2044	4018	1744	1267	622
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2005	520	14	203	-	108	x
low	2010	300	174	504	-	195	x
	2011	189	69	401	-	179	x
średnia	2005	759	347	1006	-	54	x
moderate	2010	399	180	897	42	10	x
	2011	584	708	962	42	10	x
wysoka	2005	3124	1288	2726	2394	924	x
high	2010	3657	2081	2575	1874	1147	x
	2011	3523	1267	2655	1702	1078	x

TABL. 13 (22). **ODPADY^a WYTWORZONE I NAGROMADZONE ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**
GENERATED AND ACCUMULATED WASTE^a AND THEIR STORAGE YARDS AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	96	98	111	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	1236,3	1049,5	2093,7	Waste generated (during the year) in thous. T
poddane odzyskowi	1090,9	845,0	1983,8	recovered
unieszkodliwione	103,9	131,8	64,9	Treated
w tym składowane ^b	54,2	88,7	37,2	of which landfilled ^b
magazynowane czasowo	41,5	72,7	45,0	temporarily stored
W % wytworzonych:				In % generated:
poddane odzyskowi	88,2	80,5	94,8	recovered
unieszkodliwione	8,4	12,6	3,1	treated
w tym składowane ^b	4,4	8,5	1,8	of which landfilled ^b
magazynowane czasowo	3,4	6,9	2,1	temporarily stored
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^c ; stan w końcu roku) w tys. t	690,4	312,6	98,7	Waste landfilled up to now (accumulated ^c ; end of year) in thous. t
Odpady poddane odzyskowi z dotychczas składowanych (nagromadzonych ^c) do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	47,2	52,9	51,4	Waste recovered from landfilled up to now (accumulated ^c) by 1 January of reporting year in thous. t
Tereny składowania odpadów w ha:				Area of storage yards in ha:
niezrekultywowane (stan w końcu roku)	76,5	39,4	34,0	non-reclaimed (end of year)
zrekultywowane (w ciągu roku)	0,9	4,1	1,3	reclaimed (during the year)

^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 7. ^b Na terenach własnych zakładów i terenach obcych. ^c Na terenach własnych zakładów.

^a Excluding municipal waste; see general notes to the chapter „Environmental protection”, item 7. ^b On own plant grounds and other land. ^c On own plant grounds.

TABL. 14 (23). ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW
WASTE^a BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone ^b Waste generated ^b		Odpady dotych- czas składowa- ne (nagroma- dzone ^c ; stan w końcu roku) Waste landfilled up to now (accumulated ^c ; end of year)	SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>	w tym poddane odzyskowi <i>of which recovered</i>		
	w tys. t <i>in thous. t</i>			
OGÓŁEM 2005	1236,3	1090,9	690,4	TOTAL
2010	1049,5	845,0	312,6	
2011	2093,7	1983,8	98,7	of which:
w tym:				
Mieszanki popiołowo-żużlowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	128,6	126,5	-	Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste
Popioły lotne z węgla	40,3	40,1	-	Coal fly ash
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	64,0	61,4	-	Slag, furnace ash and particu- lates from boilers

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 7. b W ciągu roku. c Na terenach własnych zakładów.

a Excluding municipal waste; see general notes to the chapter „Environmental protection”, item 7. b During the year. c On own plant grounds.

TABL. 15 (24). POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE
CHRONIONA

Stan w dniu 31 XII

LEGALLY PROTECTED AREAS POSSESSING UNIQUE ENVIRONMENTAL VALUE

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011			SPECIFICATION
	w ha in ha		w % po- wierzchni ogólnej woje- wództwa in % of total area of the voivodship	na 1 miesz- kańca w m ² per capita in m ²		
OGÓŁEM ^a	851455,9	797643,7	797648,3	44,7	3747	TOTAL ^a
w tym:						of which:
Parki narodowe ^b	46636,2	46734,1	46734,1	2,6	220	National parks ^b
Rezerваты przyrody ^b	10733,1	10989,5	10989,5	0,6	52	Nature reserves ^b
Parki krajobrazowe ^{bc}	272819,2	272818,9	272818,9	15,3	1282	Scenic parks ^{bc}
Obszary chronionego krajobrazu ^c	520215,7 ^d	463019,4	463019,1	25,9	2175	Areas of protected landscape ^c
Stanowiska dokumen- tacyjne	2,9	24,6	26,6	0,0	0,125	Documentation sites

a Patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 8; łącznie z tą częścią obszarów Natura 2000, która mieści się w granicach obszarów prawnie chronionych. b Bez otuliny. c Bez powierzchni rezerwatów przyrody i indywidualnych form ochrony przyrody położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu. d Łącznie z 4 obszarami chronionego krajobrazu (56006,6 ha), tj. Przecławskim, Jastrzębsko-Żdżarskim, Pogórzem Ciężkowickim i Pogórzem Strzyżowskim, dla których utraciło moc rozporządzenie Wojewody Tarnowskiego w sprawie utworzenia obszarów chronionego krajobrazu.

a See general notes to the chapter “Environmental protection”, item 8; including the part of Natura 2000 areas which is located within the legally protected areas. b Excluding buffer zones. c Excluding nature reserves and individual forms of nature protection within scenic parks and areas of protected landscape. d Including four areas of protected landscape (56006,6 ha), i.e. Przecławski, Jastrzębsko-Żdżarski, Pogórze Ciężkowickie and Pogórze Strzyżowskie, for which the decree of the Voivode of Tarnów on establishment of areas of protected landscape ceased to have effect.

TABL. 16 (25). **PARKI NARODOWE**

Stan w dniu 31 XII

NATIONAL PARKS

As of 31 XII

L A T A Y E A R S PARKI NARODOWE ^a NATIONAL PARKS ^a		Powierzchnia w ha Area in ha				
		parków narodowych national parks			otuliny (strefy ochronnej) buffer zones (of the pro- tected areas)	
		ogółem grand total	w tym lasów of which forests	z liczby ogółem — pod ochroną ścisłą ^b of grand total number — strictly protected ^b		
				razem total		w tym lasów of which forests
O G Ó Ł E M	2005	46636,2	41371,9	20840,1	19153,9	73592,1
T O T A L	2010	46734,1	41201,3	20836,3	19153,9	73592,1
	2011	46734,1	41201,3	20836,3	19153,9	73592,1
Bieszczadzki Park Narodowy		29195,1	24434,1	18553,6	16871,2	55783,0
Magurski Park Narodowy ^c		17539,0	16767,2	2282,7	2282,7	17809,1

^a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem. ^b Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka. ^c Powierzchnia parku w granicach województwa.

^a Listed according to decreasing grand total area. ^b The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned. ^c The park area within the voivodship borders.

TABL. 17 (26). **PARKI KRAJOBRAZOWE**

Stan w dniu 31 XII

LANDSCAPE PARKS

As of 31 XII

LATA YEARS PARKI KRAJOBRAZOWE ^a LANDSCAPE PARKS ^a		Powierzchnia ^b Area ^b			
		ogółem total	w tym of which		
			lasów forest	użytków rolnych agricultural land	wód water
w ha in ha					
OGÓŁEM	2005	279652,7	193279,8	60334,5	3671,3
TOTAL	2010	279652,7	193279,8	60334,5	3671,3
	2011	279652,7	193279,8	60334,5	3671,3
Pogórze Przemyskiego		61862,0	37255,0	20048,0	895,0
Gór Słonnych		55976,0	35490,0	15557,0	503,0
Ciśniańsko-Wetliński		50971,5	45129,0	1049,0	330,0
Dolina Sanu		28718,0	23562,4	3039,0	331,0
Czarnorzecko-Strzyżowski		25784,0	12320,0	10846,0	222,0
Jaśliński		25288,0	19129,0	1766,0	136,0
Południoworoztoczański ^c		16237,0	10882,0	4853,0	42,0
Puszczy Solskiej ^c		7675,0	5921,0	898,0	146,0
Lasy Janowskie ^c		4055,0	2605,0	320,0	1060,0
Pasma Brzanki ^c		3086,2	986,4	1958,5	6,3

^a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem. ^b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody i indywidualnych form ochrony przyrody położonych na terenie parków krajobrazowych; bez otuliny. ^c Powierzchnia parku krajobrazowego w granicach województwa.

^a Listed according to decreasing grand total area. ^b Including area of nature reserves and individual forms of nature protection located within landscape parks; excluding buffer zones. ^c The landscape park area within the voivodship borders.

TABL. 18 (27). **REZERWATY PRZYRODY**

Stan w dniu 31 XII

NATURE RESERVES

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Obiekty Number	Powierzchnia ^a Area ^a			SPECIFICATION	
		ogółem total	rezerwatów reserves			
			ściślych ^b strictly protected ^b	częściowych ^c partially protected ^c		
			w ha in ha			
OGÓŁEM	2005	93	10733,1	15,6	10717,5	TOTAL
	2010	94	10989,5	15,6	10973,9	
	2011	94	10989,5	15,6	10973,9	
Faunistyczne		4	825,6	-	825,6	Fauna
Krajobrazowe		12	4093,2	-	4093,2	Scenic
Leśne		40	5325,3	-	5325,3	Forest
Torfowiskowe		6	148,4	9,0	139,4	Peat-bog
Florystyczne		26	391,6	4,4	387,2	Flora
Przyrody nieożywionej		6	205,4	2,2	203,2	Inanimate nature

^a Bez otuliny. ^b Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka. ^c Powierzchnia, na której chronione są tylko niektóre składniki przyrody, a czynności gospodarcze są w odpowiedni sposób ograniczone.

^a Excluding buffer zones. ^b Area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned. ^c Area in which only some forms of nature are protected and economic activity is limited.

TABL. 19 (28). **POMNIKI PRZYRODY^a**

Stan w dniu 31 XII

NATURE MONUMENTS^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Poje- dyncze drzewa Individual trees	Grupy drzew Tree clusters	Głazy narzu- towe Erratic boulders	Skalki, groty, jaskinie i inne Stones, grottos, caves and others	Aleje Alleys
OGÓŁEM 2005	1528	1154	282	13	27	52
TOTAL 2010	1375	1153	167	10	24	21
2011	1411	1179	172	10	25	25

^a Patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 8.

^a See general notes to the chapter „Environmental protection”, item 8.

TABL. 20 (29). **WYMIAR I WPŁYWY Z OPŁAT I KAR NA CELOWE FUNDUSZE EKOLOGICZNE**
RATES AND RECEIPTS FROM FEES AND FINES TO THE ECOLOGICAL FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wymierzono Administred		Wpłynęło Income		SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł		
FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND					
Opłaty ^a za korzystanie ze środowiska	2005	.	29752,6		Payments ^a for use of natural environment
	2010	.	51408,9		
	2011		54639,9		
Gospodarka ściekowa i ochrona wód		.	12343,5		Waste water management and protection of water
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu		.	18421,3		Protection of air and climate
Gospodarka odpadami		.	23875,1		Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	2005	1018,7	247,2		Fines for not meeting environmental protection norms
	2010	1397,3	228,5		
	2011	1159,4	159,7		
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi		860,5	52,6		Norms of discharging waste water into water and into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza		6,2	24,5		Permissible emissions of air pollutants
FUNDUSZ OCHRONY GRUNTÓW ROLNYCH AGRICULTURAL LAND PROTECTION FUND					
Ogółem — opłaty za wyłączenie gruntów rolnych z produkcji (na cele nierolnicze)	2005	7518,2	5389,9		Total — payments for designating agricultural land from production (non-agricultural purposes) ^b
	2010	6507,4	4773,9		
	2011 ^b	9185,8	7577,6		
w tym:					of which:
Roczne		8126,7	6817,8		Annual
Jednorazowe należności		1059,0	595,5		One-time payments

^a Bez opłat za wydobywanie kopalni. ^b Z dniem 31.12.2010 r. zlikwidowany został Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych. Środki pieniężne zlikwidowanego funduszu stały się dochodami budżetów odpowiednich jednostek samorządu terytorialnego.

Źródło: w zakresie funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej — dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; w zakresie Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych — dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi — w zakresie kar za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska — dane Inspekcji Ochrony Środowiska.

^a Excluding fees for mining. ^b On 31 December 2010 the Agricultural Land Protection Fund was liquidated and its cash became the revenues of the budgets of appropriate self-government entities.

Source: in regard to the funds for environmental protection and water management — data of the Administration of National Environmental Protection and Water Management Fund; in regard to the Agricultural Land Protection Fund — data of the Ministry of Agriculture and Rural Development — in regard to fines for not complying with environmental protection regulations — data of the Inspectorate for Environmental Protection.

TABL. 21 (30). **DZIEDZINY FINANSOWANIA WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
DOMAINS OF FINANCING OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND				
	2005	2010	2011		SPECIFICATION
	w tys. zł <i>in thous. zł</i>		w odsetkach <i>In percent</i>		
O G Ó Ł E M	61290,3	48242,3	56994,5	100,0	T O T A L
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	48048,5	35133,2	50057,5	87,8	Waste water management and protection of water
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	3153,2	6873,9	5097,7	8,9	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	2745,8	1974,5	1839,3	3,2	Waste management
Pozostałe dziedziny	7342,9	4260,7	-	-	Others

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Source: data of the Administration of National Environmental Protection and Water Management Fund.

TABL. 22 (31). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE^a SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ (ceny bieżące)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS^a IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł			
Ochrona środowiska	277916,6	621020,0	521397,9	Environmental protection
w tym:				of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	29754,1	64341,7	89738,1	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	11127,8	13245,7	65050,2	of which outlays on modern fuel combustion technologies as well as the modernization of boiler and thermal energy plants
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	226572,4	507123,5	345843,7	Waste water management and protection of waters
w tym nakłady na:				of which outlays on:
oczyszczanie ścieków komunalnych	69456,3	115966,8	69850,7	municipal waste water treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe	153827,2	387432,9	266806,5	sewerage system for the transport of waste water and waste water basins
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	15185,4	27264,8	65883,2	Waste management, protection and recovery of soils, protection of surface and underground waters
w tym nakłady na:				of which outlays on:
zbieranie odpadów ^b i ich transport	1716,0	6956,4	28610,3	waste collection ^b and transport
w tym selektywne zbieranie odpadów	737,6	3114,8	27651,5	of which selective waste collection
unieszkodliwianie i usuwanie odpadów ^{bc}	852,7	6206,9	10206,3	treatment and removal of waste ^{bc}
rekultywacja hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	201,5	124,3	3812,5	reclamation of waste dumps, sludge tanks and waste landfills as well as other devastated and degraded areas
Zmniejszanie hałasu i wibracji	6223,9	7472,0	2939,4	Noise and vibration reduction
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	-	-	-	Protection of nature, biodiversity and landscape
Gospodarka wodna	61113,6	157927,1	128407,3	Water management
nakłady na:				outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	22404,9	65481,4	42835,3	Water intakes and systems
Stacje uzdatniania wody	9375,3	22502,9	25544,6	Water treatment plants
Zbiorniki wodne	1236,0	3043,5	3162,6	Reservoirs and falls
Regulację i zabudowę rzek i potoków	14141,2	18852,7	7547,4	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	13956,2	48046,6	49317,4	Flood embankments and pump stations

^a W 2005 r. określone jako wydatki inwestycyjne; według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. ^b Przemysłowych i komunalnych. ^c Niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne.

^a In 2005 defined as investments expenditures; by localization of investment; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. ^b Industrial and municipal. ^c Hazardous and other than hazardous.

TABL. 23 (32). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION				
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu				Protection of air and climate
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:				Ability of completed systems to reduce pollutants in t/y:
pyłowych	2	-	-	particulates
gazowych	32	56	-	gases
Gospodarka ściekowa i ochrona wód				Waste water management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:				Sewerage system in km for the transport of:
ścieki	636,4	1449,0	1552,1	waste water
wody opadowe	21,0	21,2	15,1	waste water basins
Oczyszczalnie ścieków:				Waste water treatment plants:
obiekty	11	8	6	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	10	7	6	of which municipal
mechaniczne	2	5	1	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	8	1	5	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	1	2	-	with increased biogene removal (disposal) ^a
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	8356	10313	2864	capacity of treatment plants in m ³ /24h
w tym oczyszczalni komunalnych	8326	9763	2864	of which municipal
mechanicznych	850	5800	939	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	2164	3163	1925	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	5342	1350	-	with increased biogene removal (disposal) ^a
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych:				Industrial waste pre-treatment plants:
obiekty	-	-	1	facilities
przepustowość w m ³ /d	-	9 ^b	350	capacity in m ³ /24h
Gospodarka odpadami				Waste management
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:				Treatment systems of waste:
obiekty	-	-	1	facilities
wydajność w t/r	-	-	2384	capacity in t/y
Składowiska dla odpadów komunalnych:				Landfills of municipal waste:
obiekty	1	-	-	facilities
powierzchnia w ha	1,7	1,7	-	area in ha
wydajność w t/r	25000	140000	-	capacity in t/y
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT				
Wydajność ujęć wodnych ^c w m ³ /d.....	1716	2965	3854	Capacity of water intake ^c in m ³ /24h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	1476	4878	293	Water treatment in m ³ /24h
Sieć wodociągowa w km.....	217,7	349,2	183,5	Water-line system in km
Zbiorniki wodne:				Water reservoirs:
obiekty	-	1	-	facilities
pojemność w m ³	-	32900	-	capacity in m ³

a W tym chemiczne. b Dotyczy modernizacji istniejących obiektów. c Bez ujęć w energetyce zawodowej.

a Of which chemical. b Concerns modernization of existing facilities. c Excluding water intakes in the power industry.